

Štev. 4.

V Ljubljani, 1. malega travna 1912.

Leto XIII.

Pesem moje mladosti.

Pesem mojih mladih let
je vesela, je radostna,
ah, prelepa je in sveža,
pesem moja ta mladostna!

Zibalo v zibelki borni
res me sito ni razkoštvo,
svoje tožne pesmi pelo
vedno mi je le uboštvo ...

Zibko mojo, dete speče
v njej — je vzela pod pazduho
moja mamka in hitela
ven na polje, v jutro gluho ...

Med ržjo in med cvetovi,
tam sem sanjal, tam sem spaval,
da čez njive trudne, potne
miren je večer priplaval.

Zibko borno, mene sinka
vzela mama spet v naročje,
nesla naju v hiško drobno
tja po cesti mimo koč je.

In zamolkli so koraki
v veži zdramili tihoto
kot zvonovi presvečeni
sveto Veliko soboto.

Pa sem zrastel ... Zaklenila
mama dolg čas spet je v věžo,
in jaz lahkih nog za njo
sem skakljal v prirodu svežo.

Ah, in vzljubil sem prirodu:
gozdek tihi, trate mirne,
tja čez vas, prebelo cesto,
sveže njive, njive širne.

In v visoki travi tamkaj
koncem njive sem polegal,
z murni sem se pogovarjal,
se s kobilicami kregal.

Volka božjega lovil sem
in nadlegoval ga s prošnjo:
„Daj prinesi, daj prinesi
mi z Gorjancev zlatkov mošnjo!“

In metuljčke živokrile
tam po loki sem naganjal —
končno truden in upehan
v travi mladi sem zasaňjal ...

Pesem mojih mladih let
je vesela, je radostna,
ah, prelepa je in sveža
pesem moja ta mladostna!

Cvetko Gorjančev.

PETER STRGULCA:

O, Vako je tudi fant od fare.

ospoda učitelja in pisatelja E. Gangla imam jako rad, nekaj mu pa vendar ne odpustim prav do groba. Še se spominjajo zvesti bralci „Zvončkovi“, da je priobčeval ta gospod v predlanskem letniku tega lista opise „Fantov od fare“. Mnogo jih je opisal in tako lepo, enega je pa le izpustil, in sicer Vakca, tega pridnega Vakca, ki gotovo ne zasluzi takega zapostavljanja. Še meni se je storilo hudo, kaj se ne bi še Vakcu; res, ne odpustim gospodu pisatelju tega živ dan. — Kdo pa

je ta Vakec?

Majhen, živ, časih tudi malo poreden, a vendar priden fantiček. Poleg svoje mamice in dobrega očeta ima najrajši brez dvoma svojo sestrico Ani. Zlobni jeziki sicer trdijo, da ima Ani celo rajši, kot pa svoje starše, vendar mi tega ne verjamemo, saj je povedal sam, da ljubi vse tri enako. Kaj zato, če je narisal zednjič na mizo prav čedno gosko, spodaj pa napisal: Ani! To bi prištevali pač njegovi porednosti, v srcu jo ima pa vendar rad. Ni še dolgo tega, kar se mu je sanjalo, da so Turki ustrelili Ani, pa se je ubožec začel v spanju jokati in se zaradi tega zbudil. Takoj je hitel k njeni postelji gledat, če je resnica. Dolgo je stal pri postelji in razmotrival, je li živa ali mrtva; šele, ko se je prebudila še ona, je zlezel zopet pomirjen pod svojo odejo.

Časih je pa še kar preveč poreden. Le za nekaj minut se je odstranila Ani neki četrtek od svoje naloge, pa zleze ta kajon na stol, vzame svinčnik v roke ter napiše na sredo njenega šolskega zvezka:

„Moja Ani, moja zlata, pridkana Ani.

Vako.

*II. razred I. oddelek,
osem let star.“*

Pa se še kesal ni nič tega svojega malopridnega dejanja. „Ej, kar obrni list,“ se je zasmel, „pa gospod profesor še videl ne bo tega!“ Razumljivo je, da mu sestra tega ni mogla kar tako brez kazni odpustiti; no, pa se ni dolgo jezil, zlezel je pod mizo in ji nasul drobtin v črevlje.

In vkljub takim in podobnim Vakečevim dejanjem trdimo, da je priden dečko. Saj je bil letos pri prvi izpovedi, in tedaj so mu bili odpuščeni taki grehi. O, pa kako resno se je pripravljaj na ta svoj korak. Že nekaj dni poprej je postal bolj resen in bil rad v samoti, in nihče ni mogel vedeti, kaj dela sam tedaj. Šele zadnji dan pred izpovedjo je zvedela Ani, nihče drugi.

Precej pozno zvečer je že bilo. Tiho in mirno se priplazi k njeni mizici, jo potegne za krilo in se je rahlo oklene: „Ani, ali me boš imela potem še rada, če ti nekaj pokažem.“

„O, Vakec, le povej brez skrbi, nič ne bom huda,“ mu odgovori ona.

Boječe privleče iz žepa list zvezka, na katerem je imel napisane grehe, vse od prvega do zadnjega. „Poglej, Ani,“ pravi on, „tu sem si zadnje dni, če sem bil sam, napisal vse grehe, da ne bi katerega pozabil. Pa ne vem, če je vse to greh, kar sem napisal. Dajva prečitati vkupaj, kar ni greh, pa kar prečrtaj.“

Dolgo sta pretresavala skupaj te grehe, nekaj sta jih črtala, precej jih je pa le še ostalo. „Ti, kaj pa, ko bi dal jaz gospodu izpovedniku kar ta list, potem pa stekel, da me ne bi za ušesa, ker imam toliko grehov. Saj bi vseeno vedeli za vse grehe, ko so pa napisani tu.“

Ani ga seveda pouči, da se mu ni treba ničesar bati, in res je opravil drugo jutro svojo prvo izpoved. Grehi so mu bili odpuščeni, in bil je zopet samo pridni, srčkani Vakec, ki ima rad svojo sestrico Ani in ki ga ljubi tudi ona.

Pred kratkim sta pa sedela z dobrim in skrbnim očetom sama doma v sobi in modrovala o vsem mogočem. O, tudi modrovati vam zna ta Vakec in še kako pametno vam govori. Med pogovorom sta zašla tudi na gospoda kateheta, in Vakec je razlagal očetu, da je rekel gospod učitelj veronauka, da se smeta poročiti tudi brat in sestra, samo papeža morata prositi za dovoljenje. „Tako, ko bom velik,“ je rekel, „grem sam v Rim do papeža in ga prosim, če bom smel vzeti Ani za ženo, saj jo imam tako rad.“ Medtem je prišla v sobo še Ani, in modrovali so vsi trije dalje. „Sploh pa v vsem katekizmu ni nikjer zapisano,“ je nadaljeval Vakec, „da se ne bi smel poročiti z Ani in se bom prav gotovo, prav gotovo!“ Prav pošteno se je razjezil ob zadnjih besedah in mogočno udaril z rokco po mizi.

O, pa tudi Ani je precej nagajiva in hitro mu seže v besedo: „Stoj, kaj pa, če bi te jaz ne hotela.“ To je bilo pa za Vakca preveč in prehudo. Široko in bolešno so se mu odprle oči in molče je odšel k svoji posteljici, tam so se mu pa vlile solze, in dolgo je bridko jokal. Tudi Ani je bilo žal teh naglih besed in tudi ona je odšla k svojemu delu.

Molče in počasi se ji približa Vakec, ji ovije roke okrog vratu in pritisne svoj solzni obrazek k nji ter jo proseče vpraša: „Pa če bi ti kupil čisto zlato in biserno obleko, kaj ne, Ani, potem bi me pa hotela . . .“

„Da, Vakec, saj te imam tudi jaz rada,“ in vroč poljub je končal to malo nesoglasje med srčkanim Vakcem in njegovo sestrico Ani.

Nedolžno oko.

*Oko nedolžno, milo
ves srečen vidi svet,
kot da je s cvetjem majskim
ves log in gaj odet.*

*Ne sluti bolečine,
ki žali nam srce,
ne čuti več trpljenja,
ki vliva nam gorje.*

*V oko se to zamaknem,
z otrokom hrepenim
tja do neba in solnca,
da žarek si vlovim.*

*V otroško dušo sije
nebeški ves sijaj,
očesc nedolžnih pógled
me dvoiga v sreče raj.*

*Otrok me izprašuje,
kako je velik svet,
ali ne šlo bi dete,
ga v radosti objet?*

*Kako so daleč zvezde,
to vedeti želi,
in kdo prižiga prvo,
ki zvečer zažari.*

*Kdo dal je ptičku pesem,
da poje presladkó,
kdo vodi solnce zlato,
srebrno luno kdo?*

*Kdo dal drevo je gozdu,
kdo polju žitni klas,
kdo morje dal je širno,
kdo cvetju barve kras?*

*Kdo ustvaril je planine,
kdo zemlje širni krog?
Oj, mali moj učenček,
vse to je storil Bog.*

*Kdo dal je meni solzo,
ne vpraša tega me,
otrok solzé ne vidi,
kaj solza je — ne ve.*

Mara Tavčarjeva.

Pišcalke.

F. PALNÁK:

Cvet in sad.

čisto beli, tam malo rdečkasti in vsepovsod drobni, drobni, cukrasti cveti. — Ta krasota!

Zato pa tudi Zmagica in Pavlek nista bila, če sta le utegnila, drugje kot tu, kjer so se jima smejala ti drobni cveti, kjer so skrivnostno šumele v vrhah čebele, kjer sta se podila ptiček za ptičkom, dokler se nista ujela in obsedela oba ter si cvrčé pripovedovala novico o pomladi, veselju in življenju.

Pa sta se zaletela še Zmagica in Pavlek in obstala prav tam pod čisto belo črešnjo: Zmagica — temnolasa črnooka, Pavlek — modrooki plavolasek. Obstala sta in se zasmejala, in smejala se je z njima solnce, ki je pohitelo z njima, da vidi, kam bežita; zasmejale so se v šumu čebelice, zasmejala se je penica, ki je sedela samodruga na veji, in „pink, pink“ je povedal ščinkavec, ki mu je ona odgovarjala s svojim glasnim, pa nežnim „tici, tici, tici“. — Tako-le so se vsi zasmejali. Pavlek pa je skočil na črešnjo, da je srdito zagodel in se preplašen umaknil debeli čmrlj, pa je trgal in metal drobno belo cvetje na temno glavico Zmagici, ki je stala pod drevesom, veselo kričala in se samo smejala. Pa je priskočil k nji še Pavlek; vrgla sta se v zeleno travico, ki se je v začudenju pripogibala pod toliko težo in se zopet prožno dvigala ter gledala, kaj bi to bilo. Zmagica in Pavlek pa sta se ometavala z belim cvetjem.

V viku in kriku se podita oba spet proti izhodu vrta, kjer sta zagledala visoko, moško postavo.

„Atek!“

„Atek!“

„No, kaj počneta?“ in mehka roka ju je gladila po kodrastih glavah, po zardelih, vročih licih.

„Atek, Pavlek me je ometal s cvetjem?“

„S cvetjem? Kje pa si ga nabral?“

„Kar na črešnjo je skočil, ga natrgal in me ometal,“ in še so bili v temnih laskih izdajalski beli lističi. — Za hip je šinila po očetovem licu senca, pa le za hip — predober je bil, da bi jemal za hudo, kar sta napravila otroka v nevednosti.

„S katere črešnje ga je natrgal?“

„Tam-le, s tiste!“ in že je bežala Zmagica tja, kjer je bilo posuto belo črešnjevo cvetje po zeleni travici ter se je skrivalo vanjo, kakor da ga je sram, ker se je dalo trgati. Pavlek pa se je stiskal k očetu; zdelo se mu je, da ni vse prav v redu. Hitro je stopil oče. hitro za njim Pavlek. — Tam pod črešnjo je že molila Zmagica proti očetu polno pest črešnjevih cvetov, pa se smejala, kot da mu nudi same zrele črešnje. — Črešnje? Da, atek vprašuje:

„Kaj mi daješ črešnje?“

„Črešnje?“

„Zmagica, ješ ti rada črešnje?“ se zasmee atek.

Hm, seveda jih je rada.

„In ti, Pavlek, tudi rad?“

Kajpada jih rad.

Pobral je atek par cvetov, prijel otroka za roki ter ju vodil do bližnje klopi, kjer jih je grela toplo pomladansko solnce. Mala sta se čudila, kaj bo.

„Vidiš, Pavlek, da si natrgal črešenj?“

„Črešenj?“

„Da,“ in zasmel se jima je. „Vsak cvet da črešnjo. Le poglejta,“ in dal je vsakemu cvet. „Poglejta tu pod cvetom malo kroglico!“ Atek jo je prerezal, in notri so videli drobno glavico, na nji pa dolgo nitko. „Iz tega zraste črešnja.“

„A?! Kako?“

In dalje je pravil atek:

„Poglejta te bele nitke, ki imajo na koncu rumene kroglice! Notri v teh zavitkih je cvetni prah, zato pravimo tem nitkam p r a š n i k i. Nitka, ki smo jo videli v sredi, je p e s t i č, in na njem vidita kakor mal odprt cvetek: to je b r a z d a. Ona drobna glavica pod pestičem je p l o d n i c a. Glejta!“ Prerezal je atek plodnico, in prav natančno sta videla dve jajčeci — začetek semena.

„A, kako, halo?“ sta se čudila mala.

In dalje je pravil atek:

„Cvetni prah mora priti na brazdo — gor ga prenesejo največ čebele, metulji in vsi drobni cvetični gostje, in tako se oplodi, tako se začne razvijati cvet v plod.“

„Oplodi? Cvet se začne razvijati v plod?“

Počasi in slovesno je govoril oče:

„Otroka, oploditev, to je največja skrivnost prirode. Skrivnost, ki je ne ve nihče razložiti.“

Svečano je postalo okolo trojice, tiho in svečano kakor pri povzdigovanju v cerkvi... In skrivnostno, kakor je skrivnost tedaj po besedi Gospodovi...

Atek ju je pritisnil tesneje k sebi, in njegova ustna so šepetale: „To je visoka molitev ljubezni...“ — Obmolknili so, oče se je odkril, in kokor molitev se je naselilo v njihova srca... Nista se čudila mala, le tako polno jima je bilo srce ob čutu na to visoko molitev ljubezni, na to

veliko skrivnost prirode, in sreča je bila v njihovih dušah, kakor je bila v očetovi, ki ju je prrtisnil k sebi še tesneje.

In tako jih je poljubljalo sonce, moleče, čuteče molitev v pomladi . . .

* * *
Še več je mikalo zvedeti Zmagico in Pavleka o črešnjah, hodila sta jih gledat, atek pa jima je kazal in pravil. Ko so odpadli beli lističi, jima je povedal, da so bili to varstvo za nežne prašnike in pestič pred mrazom in dežjem, da so bili opora čebelam in čmrljem, ki so spravljali s tačicami cvetni prah v brazdo. Posušili so se prašniki, izginil je pestič, in od vsega je ostala mala, zelena, podolgovata kroglica na dolgem, iztegnjenem peclju. Teh malih zelenih črešnjic pa je odpadlo mnogo, mnogo, ker „preveč bi jih bilo, da jih prehrani in spravi kvišku drevo,“ je rekel atek, „pa ostajajo samo močnejši, slabiči odpadajo.“ Videla sta, kako so postajale kroglice vedno bolj okrogle, kako so se belile . . .

Tedaj pa je bilo, da je imel atek drugje veliko opravka, a v sadovnjaku ni bilo nujnega dela, in sta hodila gledat, opazovat in se igrat mala dva sama.

In zopet je bil atek v sobi, mala dva pa sta priletela k njemu in kričala že oddaleč:

„Atek! Prve črešnje! Prve črešnje!“ in molela sta mu rdeče, svetle plodove, ki so bili skoro tako rdeči kot ustna, ki so to kričala, ki so se skoro tako svetili kot očki, ki so se obrnili na očeta. Ta se je nasmehnil in pokusil od prvega sadu, ki sta vedela zanj mala: odkod in kako? — Veselje mu je bilo v srcu, v topli ljubezni je privil k sebi Zmagico in Pavleka ter ju poljubil . . .

Kralj živali.

PRILOGA

ZVONČKU

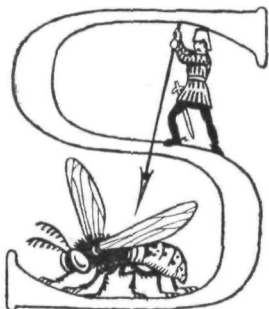
JOS. VANDOT:

Desetnica.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

II.

olnce je že prestopilo sredo neba, ko se je približala Lenčica visokim goram. Prebredla je gorski potok, ki je šumel med gručevjem debelega kamenja, in se je obrnila po ozki stezici navkreber. Pred njo je strmelo navpično, orjaško skalovje mogočnega Prisanke, čigar pobočje in glavo je venčala snežna krona. Tihota je vladala po vsem zagorskem svetu, in to tihoto je motilo le polglasno šumenje gorskega potoka, ki se je drvil nedaleč po globokem jarku.

Ozrla se je Lenčica kvišku ob strmem skalovju. In zagledala je tam gori dva orla, ki sta krožila nad pečinami. Pač je vzdihnila mala deklica; a ni je bilo strah. Pospeshila je korake po ozki stezici. Saj je vedela dobro: tu gori se pride na Vršič, in onkraj Vršiča se smeje prijazna dolina zelene Soče. In tam doli so morda razbojniki; cigani so morda tam doli, ki so ugrabili sosedovo Jelko. Pa stopi k njim in reši ubogo Jelko. Domov jo povede, in potem bo radost in sreča.

In stopala je Lenčica navkreber. Kroginkrog nje so stale temne smreke in so zeleneli vitki mecesni. A bilo ni ptic, da bi ji delale krajši čas. Samo gorski potok je šumel tam v globokem jarku. — Dospela je Lenčica do razpotja. Za trenutek je postala in je premišljala. Potem je pa krenila na levo. Vodila jo je steza kvišku. Vedno redkejši je prihajal gozd. Kroginkrog so se gromadile orjaške skale, in le težko in počasi je mogla preiti Lenčica mimo njih. Že so jo pričele boleti noge in jo težiti culica. A vendar je stopala nemudno naprej. V tem je zavila steza vstran. Ob strmem pobočju,

ob globokem prepadu se je vila potem dalje. Pač se je zazdelo Lenčici, da je nemara izgrešila pravo pot. A ni se pomišljala, ampak je spela neustrašeno ob globokem prepadu. Divje, raztrgane stene visokega Prisanka so segale tja do prepada, in na njihovih koncih so se svetili snežni plazovi. Čreda divjih koz se je pasla brezskrbno tam na obronkih in se še zmenila ni za malo deklico, ki je lezla nedaleč od njih kraj strmega prepada.

Prešla je Lenčica mimo tega nevarnega kraja, in steza je zavila v malo dolinico. Cveteli so tam veliki grmi dehtečega, rdečega ravšja in so polnili zrak s prijetnim vonjem. Zapirale so dolinico široke bukve in veliki borovci. Košato rušje se je šopirilo kroginkrog, kot bi branilo popotniku, da ne sme stopiti tja v lepo dolinico.

Lenčica se je bližala rušju. A kar hipoma je obstala in je zaklicala prestrašeno. Nedaleč od rušja je sedel na ploščatem kamenu starček. Zagrnen je bil v dolgo, na več mestih raztrgano haljo. Dolga, razmršena, siva brada mu je padala na prsi. Noge so mu bile bose; krvavele so mu, kot bi bil hodil že ves dan med ostrim gramožem tam pod Prisankom. Gledala ga je Lenčica in je spoznala, da je berač.

Tudi berač jo je zapazil. Proseče je dvignil svoje suhe roke in jo je gledal proseče. Zasmilil se je Lenčici. Ni se pomišljala dolgo, ampak je vzela iz culice rumeno potičico, ki ji jo je spekla mati za brašno. Dala jo je siromaku, pa mu je rekla sočutno: „Ubogi mož, tu imate potičico, ki so mi jo spekli mati. Sama sem sirota; a vendar vam dam rada vse, samo da boste veseli.“

Hvaležno jo je pogledal berač. Z glavo je pokimal, a ni rekel besedice. — „Kam vas vodi pot, ubogi mož?“ je še povprašala Lenčica. A berač je samo zmigal z glavo in je pokazal na svoja usta. In tedaj je spoznala Lenčica, da je siromak mutast. Sočutno ga je še pogledala, potem pa se je obrnila in je odšla v temni gozd. Vedno više se je vzpenjala steza, in Lenčica je prišla kar naenkrat v ozko, temno sotesko. Sredi soteske pa je izginila hipoma steza. Obračala se je deklica na vse strani; a zaman. Nikjer ni bilo izhoda iz temne soteske. Pač se je ustrašila Lenčica; toda ni obupala. Po ozkem žlebu se je splazila navzgor. Dospela je do majhnega predora in tedaj je obstala zasopljena. Ozrla se je skozi predor — in dvakrat je vzkliknila na glas. Oj, tam na oni strani se širi široka senožet, polna pisanega cvetja. Bele gore obkrožajo krasno senožet in vse imajo biserno snežno krono. Zlatokrili metulji letajo od rože do rože, in solčni žarki se poigravajo med njimi.

Radostno je stekla Lenčica skozi predor doli na senožet. In že je mislila zavriskati na glas v svoji srčni radosti. Toda kar se je ustavila in je pričela poslušati. Zaslila je žalosten glas, ki je pel otožno pesem, in ta glas se ji je zdel znan. Poslušala je in je natanko razločila vsako besedo tiste pesmi:

„Rada v dom bi jaz hitela,
da bi mamico objela;
a ne morem več nazaj,
oj, nazaj v domači kraj . . .“

Zalostna je bila pesem, in Lenčici se je krčilo srce, ko je poslušala te glasove. Toda naenkrat se ji je razjasnil obraz. Z rokami je tlesnila in je zaklicala: „Oj, to je Jelka!“ — Zaklicala je Lenčica tako, pa je odbrzela preko senožeti. Tam gori na obronku je sedela mlada deklica, pa je pela z žalostnim glasom. Kraj nje pa se je pasla tropa belih ovac; lepo se je pasla in je mulila sočno travo.

„Jelka!“ je zaklicala Lenčica, ko je dospela do obronka.

Deklica na obronku je dvignila glavo. Umolknila je sredi žalostne pesmi in je pogledala na Lenčico, ki je hitela nasproti. Naglo je vstala, ker jo je spoznala. In zaklicala je tedaj na glas, da je zvenelo po širni senožeti: „Lenčica!“

Lenčica je že priletela k nji. Z rokami se je že oklenila okrog vrata, pa je govorila zasopljena: „Oj, Jelka, kaj si ti? — Kaj delaš tukaj, Jelka? . . . Doma jočejo za tabo; a ti sediš tukaj . . . Ti Jelka, ti Jelčica! . . .“

Tako je govorila Lenčica. Jelka pa jo je gledala s široko odprtimi očmi in ni vedela, ali bdi ali pa sanja. Naposled pa se je oklenila ihteč svoje tovaršice. „Lenčica, ali je mogoče?“ je govorila in je ihtela. „Da, ti si, moja zlata Lenčica . . . O, zdaj, ko si me našla ti, gotovo minejo žalostni in nesrečni dnevi. O, zagotovo me rešiš, zlata Lenčica.“

Gledala je Lenčica Jelko, pa se je čudila. Zbolelo jo je v srcu, ko je gledala v njen shujšani, blede obraz. Ali je to ona Jelka, ona sosedova Jelka, ki je imela vedno polna in rdeča lica kot črešnja na veji? — Oh, da se je izpremenila tako! Shujšala je uboga Jelka, jako shujšala, da je bila le komaj podobna nekdanji sosedovi Jelki. Raztrgana je bila obleka Jelki, tisti nekdanji ošabni Jelki, in noge so ji bile bose in vse krvave od trnja, preko katerega je morala Jelka za živino.

Gledala jo je Lenčica, in v srcu jo je bolelo. Božala jo je po bledih, upadlih licih in je govorila venomer: „Oj, Jelka, ti uboga Jelčica . . . Povej mi, kako si prišla sem in zakaj ne greš domov?“

Vzdihnila je Jelka, pa je odgovarjala: „Rada bi domov — toda ne morem in ne smem! Pasti moram ovce pri treh bratih orjakih, ki domujejo tam gori v veliki jami sredi Prisanka. Hudo mi je in rada bi se rešila; a ni mogoče. Čuvajo me orjaki in me ne puste odtod. Ves dan hodijo po strmem skalovju za divjačino. Toda, da vedo, da sem jaz še vedno tukaj, moram stopiti za živino. Kadar stopim stokrat, moram zapeti pesem, da me čujejo gori v skalovje. Gorje mi, ako bi hotela ubežati! Kakor hitro bi ne čuli moje pesmi, bi se zaprašili za mano in bi me ujeli takoj. Zaprl bi me potem tam gori v jamo, in nikoli več bi ne videla svetlega solnca . . . Oj, Lenčica, sirota sem jaz, nesrečna sirota . . .“

Pravila je tako Jelka in je jokala neprenehoma. Smilila se je Lenčici, smilila v dno srca. Ni mislila več na težke ure, ki jih je morala pretrpeti zaradi Jelke. Oj, saj ji je že davno odpustila vse! — Zdaj je mislila samo nato, kako bi rešila tovarišico. Toda ni ji prišla srečna misel. Zato pa je tolažila Jelko in ji je govorila: „Potolaži se, Jelka, in ne jokaj! Glej, saj sem jaz pri tebi, in ne bo ti žalega zdaj. Zato nikar ne jokaj!“

Potolažila se je Jelka. Pogledala je tovarišici v obraz, in njene oči so prosile: „Odpusti mi, Lenčica! Odpusti mi vse, kar sem ti storila žalega, in ne bodi huda name. Saj mi je zdaj hudo, oj, tako hudo!“

Prosile so tako Jelkine oči. Lenčica pa jo je prijela okrog vrata. „Sedi, Jelka, pa mi povej, kako si zašla sem k trem bratom orjakom.“

Ko je izpregovorila Lenčica tako, se je stresla Jelka od strahu. Pogledala je gori na strme pečine ponosnega Prisanka, pa je rekla prestrašeno: „Oh, pozabila sem peti! Da bi le ne prišli zdaj orjaki gledat, če sem pobegnila! Gorje bi mi bilo potem.“

In pričela je naglo peti, strmeč gori na sive pečine:

„Mamica za mano plaka,
hčerka drage čaka, čaka —
jaz ne morem pa nazaj,
oj, nazaj v domači kraj . . .“

Pela je Jelka z žalostnim glasom, in debele solze so ji tekle po upadlih licih. Ko je končala, je sedla v mehko travo. Nedaleč nje so legle bele ovce in so gledale naravnost na svojo pastirico. Kraj Jelke je sedla Lenčica. Za roko je prijela ubogo pastirico, pa ji je govorila: „Povej mi zdaj, Jelka, kako si prišla sem. Potem pa se morebiti lahko dogovoriva, kako naj se rešiva.“

In Jelka je pričela pripovedovati naglo in s pretrganim glasom.

(Dalje.)

Slovo kučmi.

*Gora zelena
zopet je zdaj;
kučma kosmata,
pojdi mi v kraj!*

*Solnce pregnalo
sneg je in led;
kjer smo dričali,
tam je zdaj cvet!*

*S slamnikom rahlim,
z golo glavó
lahko pod jasno
stopam nebo!*

*Z gore zelene
petje doni
ptičev veselih:
„Mraza več ni!“*

*Radosten tudi
glas je zdaj moj:
„Kučma kosmata,
v pokoj s teboj!“*

Fr. Rojec.

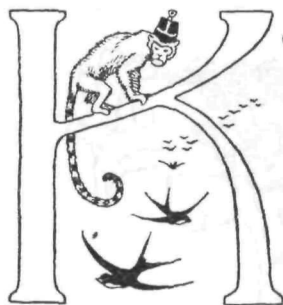

Pirhi.

R. G.

Moje gospodarstvo.

I.

o postane človek starejši, mu uhaja spomin večkrat nazaj v mladostna otroška leta. Meni se to zgodi, kadar vidim igrajočo se mladino pred šolo. Iz srca se moram smejati njihovim šalam in igram in zdi se mi, da moram k njim ter se veseliti življenja na isti način, kakor mladina sama. In dasi se igram večkrat z njimi, vendar sem drugokrat zopet tako utrujen, da rad sedem na klop za šolo in se malo odpočijem. Misli mi uhajajo nazaj, ko sem bil še sam deček in počenjal vse mogoče in nemogoče reči. V take misli vtopljenega me je pred dvema dnevuoma zmotil moj mlajši tovariš, učitelj, ki kaj rad poskače z mladino v poldanskem odmoru. Ravno kar je končal igro z dečki ter prisedel k meni na klop.

„Kaj pa ste tako zamišljeni?“ me nagovori.

„Mislim nazaj, na leta, ko sem tudi jaz skakal in se veselil življenja, kakor ta mladi rod!“ sem mu odgovoril. — Oči so mu vžarele, okrog ustn mu je zaigral šaljiv nasmeh. Obrnil se je zopet k meni: „Ravno sem se spomnil na svoje gospodarstvo!“

„Kako to mislite?“ sem ga vprašal.

„Da, sicer se malo čudno glasi to ime, toda imel sem gospodarstvo, imel sem ga takrat, ko sem bil še tak, kot so zdaj ti!“ in pokazal je na otroško družbo, ki je rajala po trati.

„Torej povejte mi kaj več o svojem gospodarstvu!“ sem ga prosil.

In začel je s smehom na ustnih pripovedovati: „Svoje gospodarstvo sem si sam prigospodaril. Začel sem z majhnim in končal nisem z velikim. Če bi bil moral še davke plačevati, bi mi bilo moje gospodarstvo malo vrglo. Toda da pridem k stvari! Imel sem okolo devet let, ko sem začel z gospodarstvom.“

Večkrat sem premišljal, kaj pomeni to, če oče reče: „Imam dosti skrbi!“ Dasi sem sam imel že časih majhne skrbi, vendar nisem te besede razumel, nisem vedel, kaj pomeni. Nekoč pa sem mater vprašal. Pa ne: „Kaj je to skrb?“ to vprašanje mi ni prišlo na misel, ampak vprašal sem: „Zakaj ima oče skrbi?“ — „Šaj vidiš, koliko je dela pri našem gospodarstvu!“ mi je mati odgovorila in se ni pustila dalje motiti pri delu. — Torej gospodarstvo ... Gospodarstvo da skrbi ... sem počasi mislil

„Ali skrbi bolijo?“ sem jo zopet vprašal.

„Boš že videl, ko boš velik!“ S tem sva bila pri koncu. In dasi nisem nič pravega zvedel, sem zopet razmišljal. „Skrb“ mi je delala skrbi.

Drugokrat sem stavil na mater med drugimi vprašanji tudi to: „Če bi jaz imel gospodarstvo, bi li tudi imel skrbi?“

„Seveda!“ se je odrezala mati. — „Pa jaz še ne morem imeti gospodarstva?“

„Ti imaš lahko tako gospodarstvo, kakor Novakov Mihec!“

„Golobe?“ sem dvomljivo vprašal. — „Da!“ je bil zopet kratek odgovor.

Šel sem k očetu in ga prosil: „Atek, jaz bi rad imel golobe!“ — „Kaj še!“ je rekel dobrovoljno. Jaz pa sem takoj ubral pot k Novakovemu Mihcu, češ, kje je dobil golobe.

„Pri Jegliču sem jih kupil.“

„Koliko si dal zanje?“

„Šestdeset vinarjev za par. Potem pa so imeli mlade, sedaj pa jih imam pet parov.“

Šel sem zopet k očetu in mu povedal, kje se dobijo golobi in po čem so. Seveda se ni dal takoj omeščati, toda drugi dan mi je že dal besedo. Čez nekaj dni je imel opravke v sosednji vasi, kjer je prebival trgovec Jeglič. Šel sem z njim in zopet silil v njega zaradi golobov. Oče se je res ustavil pri Jegliču in skoraj malomarno — kar me je jezilo — vprašal za golobe.

Ker sta si bila z Jegličem jako dobra, mu jih je dal dva para zastonj — seveda zame. Vesel sem si jih nesel domov v precej veliki papirnati škatli, ki sem jo tudi tam dobil.

Golobnjaka še nisem imel, ker nisem mislil, da bom golobe tako hitro dobil. Imel sem jih v majhni zaprti skrinjici, jim natrosil vanjo žita in koruze in jim nastavil vode v majhni, napol strti skledici, iz katere so prej, ko je še bila cela, jedle mačke. Poiskal sem si primerne deske za golobnjak, začel zbijati in žagati, da bi vsakdo mislil, da imamo mizarja v hiši. Pri žaganju so se mi deske razklale, in začel sem drugo desko meriti in žagati. Solze so mi stale v očeh, in globoko sem vzdihoval. Obupaval sem, začel z novim pogumom — in zopet obupaval. Hlapec ni imel časa, da bi mi bil pomagal; slednjič sem vendar očeta preprosil, da mi je hlapca prepustil. Lotil se je dela. Oddahnil sem se, znojne kaplje na čelu so se mi posušile, solze sem si obrisal, in z velikim zaupanjem sem zrl na Franceta. Tako je bilo hlapcu ime. V kratkem času je bil golobnjak zbit, in pribil mi ga je v kolarnici pod streho. Jaz hajdi po golobe! Bili so še sicer mladi, toda bilo jih je vendar treba privaditi na novo bivališče. Spravil sem vsak par v svoj oddelek in zaprl izhod z dvema palicama. Eno sem djal pokonci, drugo počez, tako da sta se oprijemali in trdno držali. Tako sem imel nekaj dni golobe zaprte. Nosil sem jim vsak dan živeža in nastavil sem jim vodo v podstavek za cvetične lonce. Golobi so vtikali glave skozi križ in se ozirali po okolici. Čez nekaj dni, ko se mi je zdelo, da že svojo okolico in stanovanje dovolj poznajo, sem križ razdril in jih pustil proste. Pa niso kar zleteli. Ko so čutili, da ni več križev, so prišli počasi ven na deščico in od tam so zleteli eden za drugim na streho.

Dalje se isti dan niso upali. Prihodnji dan pa so bili že prej pokonci nego jaz in si iskali živeža na bližnjih njivah.

Vesel sem jih bil, kakor le kaj.

Še večje pa je bilo moje veselje, ko mi je hlapec povedal, čemu znata dva goloba slamo v golobnjak. Bila sta golob in golobica, ki sta si napravljala gnezdo za valitev. Čez dober mesec sta pa že dva putava goliča čivkala po golobnjaku in široko odpirala kljuna, ko sta jih stara dva krmila. Tako bi se mi bila golobova obitelj skoro vsak drugi mesec za en par pomnožila, ko bi jih ne bili sproti jedli.

Pa jaz jih nisem hotel jesti in niti ocvrtih videti. Preveč so se mi smilili.

II.

Ker se mi je gospodarstvo tako dobro obneslo, sem si ga želel povečati. Pri Novakovih so imeli tudi zajce, in ti so bili Mihčevi.

„Pokaj bi jih jaz ne imel!“ sem si mislil.

Na proščenju pri farni cerkvi mi je oče kupil lepe harmonike. Piskal sem ves dan na nje, in to je slišal Novakov Mihec. Hotel mi jih je odkupiti.

„Daj mi enega zajca zanje!“ sem mu rekel.

In hitro je bila kupčija napravljena. Harmonike tja, zajca sem! In nesel sem si ga v hlev, da ga pokažem hlapcu. Takoj se mu je zajec pripil, in napravil mu je pod jaslim majhno kolibico.

Vprašal sem ga: „Ali bo potem zajcev tudi več?“

„Ne, če hočeš to, moraš imeti še zajko.“ Mislil je samico.

„Pa kako jo dobiti?“

„Morebiti ti da Novakov še zajko!“

„Pojdem vprašat!“ in bil sem že tam.

„Za zajko pa hočem imeti dve dvajsetici!“ mi je Mihec hitro odgovoril na vprašanje.

Imel sem jih, imel, še več kakor dve dvajsetici — shranjenih pri materi. Pa meni se je že to veliko zdelo.

Začel sem barantati. Slednjič sva se zedinila za eno dvajsetico in za moj nožek, ki je imel dve rezili. Eno je bilo na koncu strto. Že vedno mi je ponujal dvajsetico za ta nožek. Zdaj sem mu ga dal. — Tupatam sem se še spomnil na ta nožek, ker sem ga rad imel, pa zajko sem tudi rad imel in počasi sem pozabil na nožek.

Toda skrbi sem imel sedaj. Golobi so se najedli obenem pri kuretini, zajčkoma pa sem moral sam nositi trave. Zdaj zeljno perinje, zdaj deteljo, in kadar je mati snažila solato, sem jima tudi te nosil. Večkrat me je mati vprašala, če pač skrbim kaj za zajčka. In skrbel sem! Toda to ni bila težka skrb. Sedaj sem začel počasi razumevati, kaj se pravi „skrb imeti“ in „skrbeti“.

Nekega četrtega jutro, ko sem bil šole prost in sem hotel malo dalje poležati, mi pride mama praviti, da sem dobil zajčke. Neumit in brez zajtrka sem bil tisti dan. Zajčki so me zmotili.

Stal sem skoraj ves dopoldan pri jaslih in čakal, če bi vendar prišli na dan. Pa zajčki so bili v luknji, ki sta jo stara dva izkopala v zemljo. Čez nekaj dni so se vendar pokazali.

Čako so bili lepi! Tisti dan nisem ničesar za šolo storil. Drugi dan sem bil zaprt, ker nisem imel domače naloge. Ni mi prišlo na misel, da so temu krivi zajčki.

Moje gospodarstvo se mi je zdelo veliko, in mislil sem si natihem, da sem bogat. V šoli sem nekaterim izbranim tovarišem važno povedal, da imam mlade zajčke. Ko smo šli iz šole, sem jim jih tudi pokazal.

Kakor navadno otroci, sem imel tudi jaz sto želj — nekaj na ustnih, nekaj na srcu. Pri nadučiteljevih sem videl kanarčke v kletki. Mati mi je razložila, da kanarčkov ni pri nas in da so dragi. Ta up mi je torej splaval po vodi. Ne — ne čisto! Bila je isto leto huda zima, in ptički so zmrzavali in poginjali od gladu. Nekega jutra sem šel proti hlevu, kar vidim nekaj črnega skakati po snegu.

Pogledam bolje — bil je napol zmrznjen vrabec. Poberem ubožčka in ga nesem v hišo. Iz cunje, ki jo je rabila mati za brisanje praha, sem napravil nekaj gnezdju podobnega. V to gnezdo sem položil vrabca in vse skupaj na klop k peči. Večkrat sem ga hodil gledat in videl sem, da se mu vrača življenje.

Kletke nisem imel in vendar bi bil ptička rad obdržal. Zato sem vprašal očeta: „Oče, kam ga naj denem, zdaj bo skoraj živ?“

Oče je vzel ptička ter ga djal v okno. Tega okna pozimi navadno nismo nikdar odpirali. Jaz sem mu potrosil v okno drobtinic in mu postavil vode. In res, ta „čiv-čiv“ se je kmalu lotil jedi in pijače.

Čez nekaj dni se je navadil tako na nas vse, da ni več begal semintja, če je kdo stopil k oknu. Imel sem ga vso zimo.

Nekega jutra, ko je mama ravno pospravljala po sobi, mi je začela mirno in počasi praviti, kako pač vsaka stvar ljubi svobodo — kako žalosten bi pač bil jaz, ko bi me sedajle zaprli kam v sobo in bi ne mogel ven k drugim otrokom igrat se, vedno bi moral biti sam, čisto sam.

Smilil sem se sam sebi, ko sem se mislil vjetega in tiho sem jokal, da mama ni videla solz. Vedel pa nisem, kaj mama pravzaprav hoče. Čez nekaj časa stopi mama k oknu.

„Kaj pa ptiček dela?“ je vprašala. Ravno je začivkal.

„Glej, svoje bratce tam-le kliče, ker mu je dolgčas!“

Nič drugega ni rekla. Stal sem tiho pri oknu in premišljal usodo ptičkovo: „Sam je, vjet, nima prostosti kakor njegovi bratci, oh, tako sam!“

In zopet sem požiral solze. Ko sem jok premagal, sem rekel materi: „Če mu je dolgčas, pa ga izpustimo!“

„Le! Čako bo vesel!“ je rekla navdušeno mati.

In počasi, svečano sem odprl zunanje okno, svečano sem čakal, kaj bo ptiček napravil.

Dolgo ni zletel, ni verjel, da so mu odprta vrata v zlato svobodo. Ko je prišel na rob okna in ni čutil šipe, je vzletel v zrak, pa zopet nazaj na okno. Tako je storil še enkrat. Vsakokrat je veselo začivkal. Mati je rekla, da jemlje slovo.

Ko se je tretjič vzdignil, je zletel na trsovje pred hišo, odtod čez potok v bližnje grmovje. V grmovju je bilo več drugih vrabičev. Čivkali so pa mojega vrabiča gledali, jaz pa sem si mislil, da ga pozdravljajo.

Čez nekaj časa se dvignejo vsi in zletijo na Novakov jagnjed, kjer so imeli gnezda. Gledal sem za njimi. Kaj sem si mislil, ne vem več. Tako sem imel tudi ptička v kletki, četudi ne kanarčka.

Medtem, ko sem imel vrabčka, sem dobil še drugi prirastek k svojemu gospodarstvu. Namreč psa.

Imeli smo že enega, Tigra. Ta je bil hud, celo mene je ugriznil, če sem ga predolgo dražil.

Blizu kolodvora je prebival kamnosek Škodič. Kadar sem šel očetu ali materi na kolodvor naproti, sem videl pri tej hiši mladega, rjavega psa, ki mi je jako ugajal. Tudi igral sem se z njim.

In zopet sem nosil tiho željo v srcu, kako bi ta psiček postal moj. Opogumil sem se in začel zopet očeta nadlegovati. Oče mi ga je res kupil za eno krono. Nesel sem si ga domov, ga posadil sredi sobe, in tam je mirno obsedel.

Gledal je malo klavrno okolo sebe. Jaz pa sem sedel na tla in ga gledal v oči. Mleka sem mu ponudil, in ko ga je posrebel, je postal že dobre volje. Ves dan sva bila skupaj, tudi s Tigrom sem ga seznanil, zvečer pa sem ga nesel v listjak spat.

V postelji sem premišljal, kako naj bo novemu psičku ime, in skupno z materjo sva se odločila za ime Pazi.

Drugo jutro je prišel Pazi s Tigrom skupaj v vežo. Šel sem njima naproti. Oba sta se mi dobrikala, pa le Pazi je bil čisto moj. Vedno sva hodila skupaj, samo kadar sem vzel šolsko torbico na ramo, se mi ni pridružil. Navadil se je, da takrat ne sme z menoj.

Nekoč pa sem imel velik strah. Psa sta si napravila zadaj na dvorišču v kopico luknjo. Časih je ležal eden v njej, časih drugi. Nekoč pa sta zlezla oba v luknjo, pa tako, da sta pustila repa zunaj. Ker je bila luknja premajhna, sta se jezila eden nad drugim in začela sta se grizti.

Težko sta soplela, in bal sem se, da bi se ne zadušila, zato sem vlekkel oba za rep iz luknje. Pa nič ni pomagalo. Še bolj sta se začela grizti, ker je menda vsak mislil, da ga drugi ščiplje za rep.

Obupano sem prijel vsakega še enkrat za rep in vlekkel, pa še huje sta se grizla, a jaz nisem nič opravil.

K mami sem letel, in s solzami v očeh in v pretргanih besedah sem ji povedal o kopici, o psih in o luknji. Mama pa je čisto mirno dejala: „Nič se ne boj! Psa bosta že prišla ven, kakor sta prišla noter!“

Letel sem zopet nazaj, kar sem mogel, pa — luknja je bila že prazna, in psa sta se za kopico dalje grizla. Kako sem se oddahnil!

III.

Ko sem bil trinajst let star, sem šel v mesto v šolo in svoje gospodarstvo sem moral pustiti doma.

O Božiču sem prišel domov in nisem dobil več zajcev in ne golobov. Pojedli so jih. Samo Pazi mi je še ostal od mojega gospodarstva. Rad bi ga bil vzel s seboj v mesto, pa to ni šlo. Težko sva se zopet ločila, jaz bi se bil jokal, pa me je bilo sram.

O Veliki noči sem zopet prišel. Na velikonočno nedeljo so nam pa pravili ljudje, ki so šli od rane maše, da leži naš Pazi mrtev v potoku na gornjem koncu vasi. Nekdo ga je ustrelil.

Tako se je moje gospodarstvo končalo. Jaz pa sem šel nazaj v mesto, žalosten in potr.

Dostikrat sem se še spomnil na svoje gospodarstvo, ko sem sedel pri knjigah in se učil, in še zdaj se rad spominjam na tisti srečni mladinski čas, ko so mi take stvari še delale veselje ...“

Tovariš je končal in šli smo v šolo.

Jezerce.

I.

*Kadar solnce posije
na jezerce koncem vasi,
valček se k valčku pritisne,
in slednji mirno zaspi.*

*Kadar vetrec zapiše
po jezercu koncem vasi,
valček se dvigne nad valčkom
in ga do brega lovi*

*Časih pa bliska in treska,
jezerce burno šumi —
v sredi pa divji mož z roko
jezerce celo vrtil ...*

II.

*V jezerce gleda
tisoč očesc,
tisoč svetlih,
nebeških kolesc,
ki poljubujejo
jezerca dno ...
Ah, ko bi mogel
z zvezdico belo,
pa bi zavriskal
glasno, veselo —
ah, ko bi mogel*

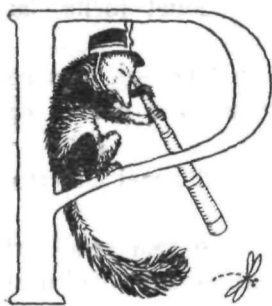
*na jezerca dno ...
Pa bi se vrnil
nekdaj domov
in bi prinesel
belih kristalov,
pisanih biserov,
dragih opalov,
da bi sezidal
solnčen si grad,
kjer bi prebival
vekomaj rad ...*

Tone Rakovčan.

FRAN KOŠIR:

O Platajskovem sinčku.

Platajskov Šima in njegova ženka Mica sta si jako, jako želela otrok, posebno pa še sina. Molila sta kajpak neštetokrat k Bogu ter ga prosila na vse mogoče načine, naj jima ljubi in dobri Bogec pošlje sina, pa magari naj bo, kakršen hoče: pameten ali prismojen, velik ali majhen, vsakega vzameta.

In glej! Bog je res uslišal glas vročih molitev Platajskovih zakoncev ter jima dal sina; a kaj pravim sina, sinčka jima je dal, velikega kot palec tvoje desne ročice, draga mi bralka, bralec! V hiši je zavladalo veliko veselje. Naš palček pa je rasel v modrosti, ne pa tudi v velikosti . . .

Bilo je lepega pomladanega jutra, in Platajsek je šel s svojim sinčkom palčkom orat na polje. Ker pa je imel gonjač nožice kot kakšen hrošček, si lahko mislite, da ni mogel hoditi poleg juncev. Zato ga oče dene volu v uho, in palček kriči v ušesu venomer na ves glas: „No, volki, bijooo, bijo . . .“

Mimo pride gospod ter vpraša kmeta: „Kje pa imaš gonjača?“

„E,“ pravi kmetič, „tam v volovem ušesu čepi in se dere nad voli-čema.“

Majhen dečko je bil gospodu jako všeč in ni miroval poprej, ko da je odštel obilo, obilo denarja za malega gonjača. Preden pa odide s palčkom, vpraša še kmeta, kaj ima njegov sinek najrajši.

„Denar ter nožiček,“ odvrne Jurij Platajsek gospodu, ki dene palčka v žep, zraven pa priloži par svetlih cekinov in majhen nož.

Dospевši gospod domov, veli svoji dragi ženki, naj seže v desni žep njegove suknje in videla bo strme, kaj ji je prinesel.

„Kaj si mi prinesel, nič drugega kot raztrgan žep,“ veli žena precej glasno svojemu možu ter pomoli svojih petero prstov skozi luknjo, ki je skozi njo tudi palček srečno odnesel svoje sicer kratke pete . . .

Prve cvetke.

Besedna uganka.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Kdo zvestejši kakor jaz
tebi je, sestra draga?
Jaz ponočni pozni čas,
kadar spanje te premaga,
skrbno nad teboj bedim,
v lice mračno ti strmim
ter sledim na mig in dih!
Sestic imaš brez števila,
a nobena izmed njih
ti uslužna ni še bila.
Iz daljave nate zro
in kamenje za tebó
s tako mečejo močjó,

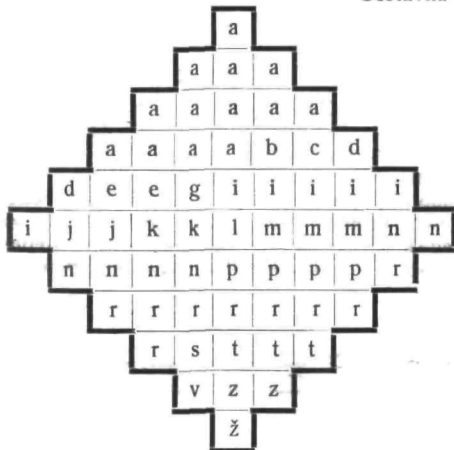
da se kar iskri, žari,
koder kamen tak leti.
Časih tudi te zadene
in globoko v hrbet vščene;
toda ti ne zmeniš nič
se za to, temveč kot ptič
brez glavé, nog in peroti
dirjaš dalje mi po poti
noč in dan v neskončni krog,
ki ga je odmeril Bog.
Jaz pa plešasta sestra
in vsa medla, bleda v lica
moram dirjati s tebó,

ker ukazi me ženó,
ker ljubezen neumljiva
s tako silo in močjó
s tvojih prsi name vpliva,
da vse veke ti služila
sem in bom, sestra mila!
Zdaj, ko sestri sem odpela,
pa še vam, otroci njeni,
bi povedati imela
slavni najini imeni;
a ker misliti vsi znate,
sámi naju izpoznate,
če razum razvit imate!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Demant.

Sestavila *Anda Beukova.*

Besede značijo:

1. soglasnik,
2. časovno mero,
3. prikaz na nebu,
4. žensko krstno ime,
5. glagol,
7. dva kraja na Gorenjskem,
8. mučni položaj,
9. cerkvenega predstojnika,
10. poglavarja države,
11. soglasnik.

Po sredi dol in z leve na desno v 6. vrsti
čitaj naslov znane slovenske pravljice.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v pri-
hodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v tretji številki.

Roka umiva roko.

Prav so jo rešili: Anda in Marta Beuk, učenki v Idriji; Milica Valenčič v Trnovem na Notranjskem; Ljubica Podgornik v Metliki; Karel Okretič, učenec IV. razreda v Nabrežini; Božena Šotola, učenka v Idriji; Stanko in Boris Samsa v Ilir. Bistrici; Stanko Strmšek in Elvira Jamnik, učenec in učenka v Št. Petru na Medvedovem selu; Zdenko Švigelj, učenec v Ljubljani; Cop Vinko, učenec na pripravnici v Gorici; Stanko in Dušan Zagorjan v Cerknici; Mirka in Dora Nagú, učenki v Orehovici pri Št. Jerneju na Dolenjskem; Jos. Karba, učenec v Mariboru; Vlasta Rudež, Grad Tolsti vrh.

Najdaljši dnevi v Evropi.

Na otoku Islandija traja svetli dan neprestano triinpol meseca. — V norveškem mestecu Nardönsu imajo najdaljše dneve od 21. maja do 21. julija vsakega leta — V švedskem obmejnem mestu Torneji traja najdaljši dan $21\frac{1}{2}$, a najkrajši samo $2\frac{1}{2}$ uri — V Petrogradu in Tobolsku (Sibirija) ima najdaljši dan 19, najkrajši 5 ur. V Berlinu in Londonu je najdaljši dan $17\frac{1}{2}$, a v južni Dalmaciji okolo Kotora samo 15 ur in 6 minut.

Prosveta in vojaštvo.

Kako skrbe poedine države za vojsko, kako za šolstvo in ljudsko naobrazbo sploh, dokazuje sledeča razpredelnica: Anglija troši za vojsko 25% vsega državnega proračuna, za prosveto pa le 6%, Francija za vojsko 24%, za prosveto 5%, Nemčija za vojsko 18%, za prosveto 7%, Danska za vojsko 11%, za prosveto 3%, Švedska za vojsko 9%, za prosveto 4%, Avstro-Ogrska za vojsko 9%, za prosveto 2%, Rumunska za vojsko 9%, za prosveto 5%, Norveška za vojsko 8%, za prosveto 4%, Belgija za vojsko 8%, za prosveto 5%, Švica za vojsko 8%, za prosveto 14%.

Nov strup v kavi.

Dr. Erdmann je zasledil v kavi nov strup, ki se imenuje furfuralkohol ter ga je v kavi do 50%. Ta alkohol ima za človeški organizem škodljiv vpliv, posebno na dihanje in telesno temperaturo. Strup pomnožuje sline in solze ter povzroča čestokrat tudi drisko.

Opice — zdravniki.

Nekatere opice v Guyani imajo smisel in razum za zdravljenje. Ako je katera med njimi ranjena, jo zdrave opice obstopijo in tolažijo,

a tudi preiščejo. Ena izmed njih namreč pretipuje rano in premeri, druge se potem razidejo in prinesejo listja, da zatlačijo rano in ustavijo kri. Nekatere poiščejo tudi posebno zdravilno bilko ter zdravijo z njo ranjeno tovarišico. Neka opica v Srednji Ameriki je prinesla zelenega listja, ko je videla, da si je gospodar po nesreči odsekala prst. Potemtakem vedo opice, kako je nevarno, ako bi takemu odtekla kri.

Čudno ozdravljenje.

V Clevelandu v Ameriki se je posrečilo ozdraviti dvanajstletno deklico, katere možgani so ves čas od rojstva nadalje spali in popolnoma mirovali. Deklica je hčerka železniškega uradnika Beelmana. Vseh 12 let ni znala niti govoriti niti pisati niti brati, in zdravniki so enoglasno trdili, da njeni možgani spe ali so otrpnjeni. Deklica je sedela po več ur in neprestano gledala svoje roke. Spominjala se ni ničesar. Končno jo je njen oče prinesel k zdravniku dr. Williamu I. Rosenbergu, ki se je po sedem ur na dan bavil z zdravljenjem deklice. Sedaj deklica že piše in bere in tudi govori. Prepisala je že dvakrat prvo berilo ljudskih šol in pošilja pisma domov in je nepopisno vesela, da bo mogla hoditi v šolo kakor druge deklice.

Človeška velikost se menjava.

Ako se človeka zmeri zjutraj, ko vstane in zvečer pred spanjem, tako se da dognati, da se človeško truplo čez dan skrči, in sicer pri nekaterih ljudeh za cel centimeter. Tudi naporna hoja in kolesarjenje skrči človeško truplo. Profesor Martel je opazoval stalno nekega kolesarja ter dognal, da se je po posebno napornih vožnjah skrčil za dva centimetra.

:: KOTIČEK GOSPODA :: DOROPOLJSKEGA

Spoštovani gospod Doropoljski!

Čitala sem „Zvonček“ in zapazila, da Vam otroci veliko pišejo. Želim Vam tudi jaz napisati nekaj vrst. Stara sem 10 let. V šolo hodim jako rada. Po Veliki noči pojdem že k prvemu sv. obhajilu, kj se ga že jako veselim. V šolo hodim v Šmihel nad Pliberkom (Koroško). Kmalu bomo hodili v novo šolo, v katero me že tudi veseli. Imam še tudi mlajšo sestrico, ki bo o Veliki noči začela hoditi v šolo. Želim Vam vesele velikonočne praznike! Jako bi me veselilo, če bi mi odgovorili na to pismo!

Srčno Vas pozdravlja

Pavla Čarfova,
učenka II. razr II. oddelka

Odgovor:

Ljubi Pavla!

Veseli me, da tudi na Koroškem čitate „Zvonček“. To je radostno znamenje, da se tudi koroški Slovenci in koroške Slovenke zavedajo svoje narodnosti. In dokler vas prešinja ljubezen do materinega jezika, toliko časa se nam ni bati, da bi koroški Slovenci izumrli.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite, da se tudi jaz oglasim v Vašem koticu. Učenec sem III. razreda. V šoli mi gre dobro. Ob prostem času čitam „Zvonček“ in Erjavčevo knjigo „Dom-če in tuje živali“,

kar me jako zanima. Moj bratec Vladko gleda v vsako številko „Zvončka“, ali je že njegova slika natisnjena.

Srčno Vas pozdravlja

Danilo Kante,
učenec III. razreda v Sežani.

Odgovor:

Ljubi Danilo!

Kdor dolgo čaka, naposled pričaka. Tako tudi Tvoj bratec Vladko, ki vidi danes svojo podobo v „Zvončku“ — Erjavčeva knjiga je res lepa. Zabavna in poučna je. Tako je znal pisati samo Erjavec.

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Jako sem se razveselila Vašega pisma, a dalo mi je mnogo premišljevanja, zadržala me je pa nesrečna bolezen.

Kranjčani smemo biti ponosni na slavnega pesnika dr. F. Prešerna in Simona Jenka, ki sta v Kranju pokopana. — Kranj je najstarejše mesto v naši mili deželi Kranjski — odtod je torej dobila ime Kranjsko. Zgodovina nam tudi predstavlja bodočnost.

Med tem časom sem zložila uborno pesemco, ki si Vam jo dovoljujem priobčiti:

Božična.

Prišel je že božični čas,
glasi se petje glasno,
zdaj prišel Jezus je do nas,
nebo nocoj je jasno.

Nad nami tiha luna plava,
na zemljo se razliva mir.
O, Tebi, Jezus, čast in slava!
Nocoj ne sliši se prepir.

Srce veselja poskakuje,
ko jaslice ugledamo,
drevesce sobo razsvetljuje,
povsod nocoj je radostno.

Zdaj se Božičku zahvalimo,
ker smo darila ta prejeli
in k Bogu vsi lepo molimo,
pozdravljen, Božič ti veseli!

Srčno Vas pozdravlja Vaša vdana
Mira Majdičeva,
učenka IV. razreda v Kranju.

Odgovor:

Ljuba Mira!

Prav je, da ste Kranjčani ponosni na grob pesnika Prešerna in Jenka. Bila sta pesnika po milosti božji, zaslužila sta si naše občudovanje. No, tudi Ti pišeš pesmi. Glej, da boš kdaj Prešernu in Jenku enaka!

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Jaz Vam pišem prvič, zato ne vem, kaj bi pisal. Pisal bom o šoli. Gospod učitelj se piše Ivan Petrič, je jako strog in tudi dober.

Najbolj me veseli računstvo, petje in telovadba. Jaz sem v 3. a razredu

Srčno Vas pozdravlja

Franc Zajec,

učenc 3. razreda v Sp. Šiški.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Pišeš mi, da je Tvoj gospod učitelj strog in tudi dober. Glej, tako se lahko družiš strogo z dobroto; kakor mora biti vedno, da se dosežajo v šoli lepi uspehi. Mislim pa, da bi strogosti gotovo ne bilo, ako bi je ne bilo treba. Misliš li, da ne?

Pomladno prebujenje.

Osebe: Zvonček, Trobentica, Jeternica in Marjetica.

Zvonček.

(Pride počasi na oder.)

Oj, solnčece ljubo,
si vendar prišlo!
Glej, žarki me tvoji
že sklicali so
iz zemljice gorke,
kjer mirno sem spal
in čakal, da prvi
bom znamenje dal,
naj pridejo cvetke
iz zemlje temne
in naj se pomladi
z menoj vesele.

(Pozvanja.)

Le hitro, sestrice,
prikažite se
in se odenite,
v obleke nové,
da pomlad preljuba
vesela vas bo,
da bodete polje
krasile lepó.

Trobentica.

(Pride počasi izza zelenja in
si mane oči.)

Zazdelo se mi je,
da slišim zvoniti! —
Oj, Zvonček, kaj hotel
si že nas zbuditi?
Kako je prijetno,
kako je gorko!
Poglejte, sestrice,
zelenje lepó!
Le pridite hitro
na beli že dan,
saj menda nobeden
zdaj ni več zaspan.

Zvonček.

Trobentica ljuba,
le pridi zdaj sem!

Pomlad oznanujva
cvetičicam vsem.
Ti bodeš trobila,
a jaz bom zvonil,
in kmalu se bode
prt cvetja razvil.

(Trobentica trobi, Zvonček
pozvanja.)

Jeternica.

(V ozadju.)

Pod zemljo še spala
sem mirno, sladkó,
nakrat pa začujem
zvonjenje ljubó;
vmes trobljenje nežno
trobentice že,
ki mi oznanjuje,
da pomlad k nam gre.

Marjetica.

(Od druge strani.)

Kaj, Jeternica ljuba,
si čula tudi ti
zvonjenje že Zvončka,
ki cvetke budi?

Jeternica.

Trobentica, Zvonček,
poklicala sta,
glej, jaz pa vesela
iskat sem ju šla. —
Tu doli stojita,
pozdravit ju grem;
še ti pojdi z mano,
prijazna sta vsem.
(Gresta k Zvončku in Trobentici.)

Zvonček.

Oj, sestrici dragi,
prav, da sta prišli,
saj malo še cvetek
goddove krasi.

Trobentica.

Da, midva sva prva
izmed vseh sestric,
do danes ni bilo
še drugih cvetic.

Marjetica.

Oj, Zvonček preljubi,
pozdravljen si mi!
Trobentica draga,
si vstala i ti,
da z dolgega spanja
nas vse prebudiš,
s trobentanjem svojim
pomlad počastiš?
Glej, novo obleko
nadela sem si:
je bela kot Zvonček,
rumena kot ti.
Zdaj z njo bom vesela
krasila poljé,
da ptički se ljubi
me prav veselé.

Jeternica.

Saj vrnejo kmalu
že ptički se vsi,
kako bodo peli,
veseli, glasni.

Zvonček.

Brez nas in brez ptičkov
ni lepa pomlad,
ker nas in pa ptičke
vsakdo ima rad.

Vsi.

Veselo cvetimo,
dehtimo lepó,
da bode vesel nas
po gozdu vsakdó.
Prav vsak naj prepeva,
če star ali mlad,
saj v dolgem je letu
le enkrat pomlad.

Tončka Schiffrejeva,
gojenka III. liceja v Ribnici.